

- сучасного вищого навчального закладу / О.А. Бухнієва // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_2_5
2. *Коренева І.М.* Компетентності вчителя біології: погляд крізь освіту для сталого розвитку / І.М. Коренева // Науковий часопис НПУ імені Драгоманова. – Вип. 62. – 2018. – С.108-113.
 3. *Лейко С. В.* Поняття «компетенція» і «компетентність»: теоретичний аналіз / С.В. Лейко // Педагогіка. – 2013. – С. 128-135.
 4. *Шапран Ю.* Формування професійної компетентності майбутніх учителів біології шляхом застосування особистісно орієнтованих технологій / Юрій Шапран // Рідна школа. -№11 (листопад). – 2012. – С. 42-46.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВОЇ ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ»

Перерва В.В.

Криворізький державний педагогічний університет
E-mail: pererva@kdpu.edu.ua

Навчально-польові практики належать до фахових практик підготовки майбутнього вчителя біології, адже практичне закріплення та систематизація теоретичних знань відбувається саме в результаті практичної навчальної діяльності. Ознайомлення студентів із загальною структурою навчально-польової практики, її основними принципами та поняттями під час настановчої лекції дозволить студентам виявити смислові зв'язки між теоретичним матеріалом та практичними завданнями. Така система дій дозволить сформувати у студентів цілісну систему знань, глибоке осмислення навчального матеріалу, практичне застосування теоретичних знань та їх екстраполяція.

Професійна підготовка є основою для формування професійних умінь і навичок: формування психологічної готовності студентів до професійної діяльності; формування бази спеціальних професійних знань; розвитку практичних вмінь та навичок. Особливістю професії педагога є необхідність становлення системи професійного спілкування та взаємодії,

становлення професійно-термінологічної системи.

За своєю структурою фахова практика є складно організованою і передбачає різноманітні форми організації навчально-практичної діяльності: лабораторно-практичні заняття, екскурсії, самостійну та групову роботу, фенологічні спостереження, польові та демонстраційні досліди [1].

Лабораторно-практичні заняття є ланкою між теоретичним та практичним опрацюванням навчального матеріалу: спостереження і аналіз різних біологічних явищ і процесів, властивостей, будови і функціонування; дослідження кількісних і якісних залежностей між властивостями та характеристиками; експериментальна перевірка вивченого матеріалу за допомогою краєзнавчого матеріалу та опису спостережень. У ході виконання лабораторно-практичної роботи відпрацьовуються уміння спостерігати, зіставляти, робити висновки, аналізувати, користуватися різними методиками біологічних досліджень, учитися працювати з приладами та обладнанням; самостійного вирішення проблемних завдань.

Навчальні екскурсії як форма і метод навчально-виховної роботи дозволяє організувати спостереження і вивчення різноманітних предметів і явищ у природних умовах. Це дає змогу формувати реалістичні уявлення про природу, рівні організації живого. Ознайомлення з новим об'єктом на екскурсіях поєднується з розширенням словника професійних термінів.

Фенологічні спостереження передбачають аналіз спостережень явищ природи, пов'язаних з сезонними ритмами життя живих організмів і поділяються на фітофенологічні та зоофенологічні. Дозволяють сформувати стійке уявлення про цикли відтворення живих організмів та їх обумовленість абіотичними факторами.

Польовий дослід — це дослідження, яке проводиться в польових умовах на спеціально виділеній ділянці з обов'язковим обліком досліджуваних параметрів. Демонстраційний дослід має на меті підтвердження або спростування робочої гіпотези, сформульованої за результатами теоретичного опрацювання певної проблеми.

Формами організації навчально-практичної діяльності є

групова та індивідуальна. Групова форма передбачає розподіл на мінігрупи для вирішення поставленої проблеми, в результаті вирішення якої окрім систематизації та узагальнення знань формуються комунікативні, організаторські навички, що є важливим етапом становлення професійної компетентності майбутнього вчителя біології.

Трансформація знань студентів у систему професійних дій, формування професійних вмінь та навичок відбувається відповідно до принципів: динамічність, наступність, принцип зворотного зв'язку теоретичного навчання і практики, послідовність, поліфункціональність, співробітництво, свобода вибору [2]. Або ж принцип взаємозв'язку, послідовності, наступності, креативності, багатогранності, довіри [1].

Проведення навчальної практики передбачає можливість самостійно спостерігати і вивчати різноманітність біологічних явищ рослинних організмів в динаміці, взаємозв'язок їх один з одним та умовами навколишнього середовища. Це сприяє розширенню знань про рослину, як складну біологічну систему з її особливостями зовнішньої і внутрішньої будови, способів живлення, росту і розвитку та допомагає студентам оволодіти навичками самостійної роботи [3].

Таким чином, фахова практика підготовки майбутнього вчителя біології передбачає оволодіння методиками біологічного експерименту, збирання і гербаризації рослин, виготовлення різноманітних фіто- та зооколекцій, демонстраційних і роздаткових матеріалів, а також оволодіння методикою організації і проведення екскурсій і польових (та демонстраційних) досліджень та спостережень.

Література

1. Білявська Л.О. Принципи організації фахової практики майбутніх учителів природничих дисциплін. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Вип.38, 2011. С.17-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2011_38_4.
2. Мазоха Д.С. На шляху до педагогічної професії: *навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. К. : Центр навчальної літератури, 2005. С.67–69.
3. Нікітченко Л.О. Зміст, організація та завдання навчальної практики з біологічних дисциплін. *Vědecké pokrok na přelomu tisícíletých věd: Materiály XIII Mezinárodní vědecko - praktická konference*. Praha:

Publishing House «Education and Science». 2017. Volume 7. С.28-31.
URL:
http://www.rusnauka.com/18_NPRT_2017/Pedagogica/2_226966.doc.htm

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ЗООЛОГІЇ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Шевчик Л.О., Голіней Г.М., Бех Н.М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
E-mail: halyna.holiney@gmail.com

В умовах інтеграції системи освіти України до європейського освітнього простору все більш актуальною стає проблема підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. Одним із завдань вищої школи є формування висококваліфікованих педагогів, компетентних у своїй професійній діяльності, здатних творчо вирішувати поставлені перед ними завдання. На формування відповідної професійної компетентності вчителів-практиків спрямована діяльність вищих педагогічних навчальних закладів, важливою формою організації навчального процесу яких є навчальна практика.

Проблема організації проведення навчально-польових практик з зоології протягом тривалого часу вивчалася вітчизняними та закордонними вченими: Банніковим А.Г., Михеєвим А.В. (1983), Мазурмовичем В.М. (1982), Фасулаті К.К. (1971), Перевозниковою Т.В. (2015), Матвійчуком О.А., Матвійчук Н.Д., Пірхалом А.Б. (2018), Потішем Л.А., Фаринцем С.І. (2013), Квашою В.І. (2015), Трускавецькою І.Я. (2015), Титаренко Л.М. (2007), Омері І.Д., Маруненко І.М. (2015).

Навчальна практика є завершальним етапом курсу «Зоології» і одночасно – важливим засобом навчального процесу.

Сьогодні особливо актуальним стає розкриття організаційних можливостей засобів навчально-польової практики у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Цілі і завдання навчальної практики визначають необхідність поліпшення якості професійної підготовки майбутніх вчителів;